

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 20 päivänä maaliskuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY sekä sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävyyydestä 15 päivänä maaliskuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/6/ETY uudelleenlaattimisesta”

(2005/C 234/02)

Neuvosto päätti 13. syyskuuta 2004 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellämainitusta aiheesta.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 14. helmikuuta 2005. Esittelijä oli Guido **Ravoet**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 9.–10. maaliskuuta 2005 pitämässään 415. täysistunnossa (maaliskuun 9. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 124 puolesta ja 1 vastaan.

1 Ehdotuksen sisältö ja soveltamisala

1.1 Euroopan komissio julkaisi ehdotuksen direktiiveiksi⁽¹⁾ toisen omien varojen riittävyyydestä annetun direktiivin (93/6/ETY) ja kodifoidun pankkidirektiivin (2000/12/EY) uudelleenlaattimisesta. Direktiivillä pannaan Euroopan unionissa täytäntöön Baselin pankkivalvontakomitean antamat uudet suositukset pääomavaatimusten lähentämisestä kansainvälisellä tasolla (*International Convergence of Capital Measures and Capital Standards*). Direktiiviehdotusta kutsutaan tässä asiakirjassa vakavaraisuusdirektiiviksi.

1.2 Vakavaraisuusdirektiiviä sovelletaan kaikkiin Euroopan unionissa toimiviin luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin. Direktiivin tavoitteena on luoda Euroopan pankkeja varten säännöt mahdollisimman tehokkaan riskinhallintajärjestelmän kehittämiseksi. Samalla pankkisektoria kannustetaan siirtymään ajan mukaan käyttämään erittäin herkkiä riskinarviointitekniikoita, mikä edellyttää uuden teknologian käyttöönottoa sekä investointeja henkilöstökoulutukseen. Tarkoituksena on myös vahvistaa kuluttajansuojaa ja rahoitusmarkkinoiden vakautta sekä edistää eurooppalaisen tuotantotoiminnan kansainvälistä kilpailukykyä luomalla terve toimintaympäristö, joka antaa yrityksille mahdollisuuden kasvaa ja harjoittaa innovaatiotointaintaa pääomia uudelleensijoittamalla.

1.3 Vakavaraisuusdirektiivi on säädös, jolla pannaan EU:ssa täytäntöön Baselin pankkivalvontakomitean sopimat suositukset. G10-maiden keskuspankkien pääjohtajat perustivat Baselin pankkivalvontakomitean vuonna 1974. Baselin pankkivalvontakomitean julkaisemat sopimukset eivät ole oikeudellisesti sitovia mutta niiden tarkoituksena on kuitenkin määritellä rahoituslaitosten valvontaa koskevat yhteiset säännöt, joiden tehtävänä on kannustaa yhdenmukaisiin menettelytapoihin ja edistää kansainvälisesti toimivien pankkien yhdenvertaista asemaa.

⁽¹⁾ http://europa.eu.int/comm/internal_market/regcapital/index_en.htm

1.4 Ensimmäinen pääomavaatimuksia koskeva Baselin sopimus (Basel I) julkaistiin vuonna 1988, ja vuonna 1999 alkoi sopimuksen tarkistamistyö 1990-luvulla tapahtuneen riskinhallintastrategioiden nopean kehityksen myötä. Tämän työn tuloksena syntyivät vuoden 2004 kesäkuussa julkaistut suositukset pääomavaatimusten lähentämisestä kansainvälisellä tasolla (*International Convergence of Capital Measures and Capital Standards*)⁽²⁾, jota kutsutaan uusiksi Baselin säännöiksi.

1.5 Uudet Baselin säännöt jaetaan kolmeen osaan, joita kutsutaan yleisesti pilareiksi. Ensimmäisessä pilarissa asetetaan vähimmäispääomavaatimukset luotto- ja markkinariskejä sekä operatiivisia riskejä varten. Ensimmäiseen pilariin sisältyy vaihtoehtoja, jotka on luokiteltu riskinhallintajärjestelmien kehittyneisyyden perusteella. Toinen pilari koskee valvojan kokonaisarviota, joka tehdään valvottavan rahoituslaitoksen ja valvojan käymän aktiivisen vuoropuhelun perusteella; vuoropuhelun tarkoituksena on varmistaa, että valvottavalla on käytössään asianmukaiset sisäiset menettelyt sen vakavaraisuuden arvioimiseksi suhteessa konsernin riskiprofiiliin. Kolmannessa pilarissa käsitellään markkinakuria; tietojen julkistaminen kannustaa parhaiden käytäntöjen noudattamiseen ja se kasvattaa myös sijoittajien luottamusta.

1.6 Pankeilla ja sijoituspalveluyrityksillä on käytössään useita vaihtoehtoja luotto- ja operationaalisen riskin mittaamiseksi sekä luottoriskin vähentämiseksi. Vaihtoehtojen tarkoituksena on varmistaa, että pääomavaatimukset ovat oikeassa suhteessa luottorisktiin. Pienempiä luottolaitoksia kannustetaan myös siirtymään kehittyneempiin menetelmiin. Näiden menetelmien käyttöönotto on kalliimpaa, sillä ne perustuvat pankkien ja sijoituspalveluyritysten suunnittelemiin sisäisiin malleihin. Niiden perusteella vastuisiin liittyvät riskit voidaan kuitenkin laskea tarkemmin, minkä ansiosta pääomavaatimukset pienevät.

⁽²⁾ <http://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>

		Luottoriski		Operationaalinen riski		
Pilari 1	Sisäiset mallit	Edistynyt sisäisten luottoluokitusten menetelmä (AIRBA)	Luottoriskin edistynyt vähentäminen	Edistynyt laskentamenetelmä (AMA)	Pilari 2	Pilari 3
	Standardimenetelmät	Sisäisten luottoluokitusten perusmenetelmä (FIRBA)	Luottoriskin standardisoitu vähentäminen	Standardimenetelmä (STA)		
		Luottoriskin standardimenetelmä (STA)		Perusindikaattorimenetelmä (BIA)		

2 Yleistä

2.1 Vakavaraisuusdirektiivi on säädös, jolla Baselin uudet säännöt pannaan täytäntöön EU:ssa. Komission direktiiviehdotus on Baselin sääntöjen kanssa suurilta osin yhdenmukainen, mutta siinä otetaan huomioon EU:n jäsenvaltioiden rahoituslaitoksiin liittyviä erityispiirteitä. On olennaisen tärkeää, että Baselin säännöt ja EU:n säädökset ovat mahdollisimman yhdenmukaisia, jotta eurooppalaiset pankit voivat kilpailla yhdenmukaisten toimintaedellytysten perusteella Baselin sääntöjä soveltavien kolmansissa maissa toimivien luottolaitosten kanssa.

2.2 Vakavaraisuusdirektiivin ja Baselin sääntöjen olennainen ero on se, että direktiiviehdotuksen mukaan vakavaraisuutta koskevia sääntöjä sovelletaan kaikkiin EU:hun sijoittautuneisiin luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin. Baselin sääntöjen tarkoituksena on, että niitä sovelletaan kansainvälisesti toimiviin pankkeihin. Komission ehdottama laaja soveltamisala on sekä tallettajien että luotonsaajien edun mukaista EU:ssa. Hyvin toimiva ja pääomarakenteeltaan asianmukainen pankkijärjestelmä mahdollistaa sen, että pankit voivat antaa luottoja suhdannevaihteluista huolimatta. Tämä edistää pankkisektorin vakautta.

2.3 Hyöty eurooppalaisille pankeille, yrityksille ja kuluttajille on kestävä ainoastaan, jos direktiivi on riittävän joustava kun otetaan huomioon pankkien noudattamien käytäntöjen ja rahoitusmarkkinoiden kehitys sekä rahoitusvalvonnan tarpeet. Tämä on välttämätöntä tallettajien ja lainanottajien suojaamiseksi ja sen varmistamiseksi, että EU pystyy pitämään yllä mainittaan parhaita käytäntöjä noudattavana rahoitusmarkkina-alueena.

2.4 Komission tapa määritellä pysyvät periaatteet ja tavoitteet uudelleenlaaditun direktiivin artikloissa ja tekniset seikat sen liitteissä, joita voidaan muuttaa komiteamenettelyä soveltaen, on tehokas tarvittavan joustavuuden takaamiseksi.

3 Erityisiä huomioita

Komitea pitää komission direktiiviehdotusta hyvänä mutta se esittää kuitenkin eräitä huomioita. Säädösehdotuksen korkeatasoisuus tuo esiin sen, että ehdotuksen laatimista edelsi poikkeuksellisen laaja kuulemisprosessi, jonka yhtenä osana oli osallistuminen komission suorittamiin Baselin komitean sääntöjen vaikutustenarviointeihin; komissio suoritti nämä kuulemiset laatiessaan käsiteltävänä olevaa ehdotusta Baselin sääntöjen sisällyttämisestä unionin lainsäädäntöön. EU:n jäsenvaltioiden kansalaisyhteiskunnan edustajana ETSK suhtautuu tällaiseen kehitykseen myönteisesti ja kehottaa parlamenttia ja neuvostoa ottamaan taloudellisten toimijoiden näkemykset mukaan EU:n lainsäädäntämenettelyssä.

3.1 Vaikutus EU:ssa toimiviin pieniin luottolaitoksiin

3.1.1 Komitean mielestä direktiivin soveltamisala on tarkoituksenmukainen, kun otetaan huomioon kuluttajille ja yrityksille kertyvä hyöty EU:ssa. Komitea katsoo, että kaikenkokoiset luottolaitokset hyötyvät tarkistetuista pääomavaatimuksista. Komission ehdotuksessa asetetaan tasapainoon pyrkimys kannustaa pieniä luottolaitoksia ottamaan käyttöön kehittyneempiä arviointijärjestelmiä ja toisaalta tavoite ottaa niiden nuudemmat resurssit asianmukaisella tavalla huomioon.

3.1.2 Komission ehdotukseen sisältyvät myös Baselin komitean toimet pk-yrityksille myönnettäviä lainoja koskevien vakavaraisuusvelvoitteiden vähentämiseksi. Nämä muutokset, jotka esitetään yksityiskohtaisesti kohdassa ”vaikutukset pieniin ja keskisuuriin yrityksiin”, ovat komitean mielestä tervetulleita. Muussa tapauksessa olisi saattanut käydä niin, että euroopalaisen pankkisektorin konsolidoituminen olisi uusien sääntöjen soveltamisen johdosta lisääntynyt, mikä olisi vähentänyt kuluttajan valinnanvaraa. Komitea on tyytyväinen siihen, että PriceWaterhouseCoopersin huhtikuussa 2004 tekemässä selvityksessä⁽³⁾ todetaan, että mikäli direktiivi pannaan yhdenmukaisesti täytäntöön kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, sillä ei todennäköisesti ole suurta vaikutusta pankkisektorin kilpailutilanteeseen.

3.2 Vaikutukset kuluttajiin

Rahoitusjärjestelmän vakaus ja uusin sääntöihin perustuvat entistä tehokkaammat mahdollisuudet reagoida riskeihin hyödyttävät kuluttajia siten, että luottamus rahoitusjärjestelmään kasvaa ja systeemiriski pienenee huomattavasti. PWC:n selvityksen mukaan siirtyminen riskit tunnistavaan järjestelmään vähentää pankkien pääomavaatimuksia, mikä puolestaan kasvattaa jonkin verran EU:n bruttokansantuotetta. Pääomien entistä tarkoituksenmukaisempi kohdistaminen edistää EU:n laajakantoisempien taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden saavuttamista.

3.3 Vaikutus pieniin ja keskisuuriin yrityksiin

3.3.1 Komitea pitää tervetulleina sääntöihin tehtyjä muutoksia, joiden tarkoituksena on edistää pk-yritysten lainansaantia: komissio on sisällyttänyt nämä muutokset direktiiviehdotukseensa. Komitea toteaa erityisesti seuraavaa:

- Pk-yrityksille myönnettäviä lainoja koskevat pääomavaatimukset ovat vähentyneet tuottokäyrän loivenemisen johdosta.
- Eräät pankit käsittelevät pk-yrityksiä koskevia vastuitaan vähittäislainoina ja ne voivat kerätä nämä vastuut yhteen osaksi vähittäisluottojaan.
- Baselin komitea poisti pk-yrityksille myönnettäviä lainoja koskevat jyvitysvaatimukset, eli pankit voivat tämän myötä hyötyä etuuskohtelusta.
- Erilaiset takaukset ja vakuudet hyväksytään uusien saantojen perusteella laajemmin.

3.3.2 Komitea pitää tältä osin tervetulleina kolmannen vaikutusarvion (QIS3) tuloksia. Vaikutusarvion mukaan pankeille asetetut pääomavaatimukset pk-yrityksille myönnettävien, yritysastuisiin sisältyvien luottojen suhteen pysyvät suurelta osin samanlaisina luottoriskin standardisoitua arviointime-

⁽³⁾ Euroopan komissio tilasi PriceWaterhouseCoopersilta tutkimuksen direktiiviehdotuksen vaikutuksista rahoitusmarkkinoihin ja makrotalouteen.

netelmää käyttävissä pankeissa. Pääomavaatimukset vähenevät keskimäärin 3–11 prosenttia sisäisiä luottoluokitusmenetelmiä (IRB) soveltavissa pankeissa. Pääomavaatimukset, jotka koskevat vähittäisvastuiksi määriteltyjä, pk-yrityksille myönnettyistä luotoista aiheutuvia vastuita, vähenevät keskimäärin 12–13 prosenttia standardimenetelmää (STA) käytettäessä ja jopa 31 prosenttia edistynyttä sisäisten luottoluokitusten menetelmää (AIRBA) käytettäessä.

3.4 EU:n jäsenvaltioiden harkintavallan eliminoiminen

Se, että jäsenvaltiot soveltaisivat tarkoituksenmukaisia rahoitusvalvontasääntöksiä yhdenmukaisella tavalla, edistäisi rahoitusvalvontaa ja sisämarkkinoita koskevia tavoitteita. Vakavaraisuusdirektiiviehdotuksen lukuisat ja laajakantoiset säännökset jäsenvaltioiden oikeudesta soveltaa omia sääntöjään vaarantavat vakavaraisuusvaatimusten yhdenmukaisen soveltamisen. Komitea katsoo, että jäsenvaltioiden tällainen harkintavalta pitäisi eliminoida ennalta määrättyllä aikavälillä. Se pitää tervetulleena Euroopan pankkivalvojen komitean (CEBS) tältä osin tekemää työtä. Jäsenvaltioille on jätetty harkintavaltaa, mikä voi vääristää huomattavasti sisämarkkinoiden toimintaa kansainvälisesti toimivien pankkikonsernien kannalta ja heikentää rahoitusjärjestelmän vakautta. Tallettajille ja lainanottajille kertyvä hyöty EU:ssa vähenisi kansallisten sääntöjen soveltamisen seurauksena, sillä lainanoton kustannukset kasvaisivat ja käytettävissä oleva rahoitustuotteiden valikoima pienenesi.

3.4.1 Pääomavaatimusten soveltaminen

3.4.1.1 Direktiivin 68 artiklan mukaan konsernin yksittäisten luottolaitosten on noudatettava omia varoja koskevia vaatimuksia. Direktiivin 69 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat olla noudattamatta tätä vaatimusta ja soveltaa sääntöjä konsolidoidusti samassa jäsenvaltiossa sijaitsevaan luottolaitokseen ja sen tytäryhtiöihin mikäli konserni täyttää direktiivissä määritellyt tiukat edellytykset. Jäsenvaltioille jätetty harkintavalta saattaa johtaa siihen, että kansainvälisesti toimivien pankkien toimintaedellytykset eivät ole eri jäsenvaltioissa yhdenmukaiset. Komitean mielestä tämä on sisämarkkinoiden tavoitteiden vastaista.

3.4.1.2 Mikäli jäsenvaltio päättää soveltaa pääomavaatimuksia yksittäisiin luottolaitoksiin, valvojan kyky arvioida konsernin riskiprofiilia saattaa heikentyä. Tilanne on sama mikäli konsolidoitu valvonta rajoitetaan koskemaan emoyhtiön kanssa samassa jäsenvaltiossa sijaitsevia tytäryhtiöitä. Tämän vuoksi pankkivalvonnan tulisi tapahtua konsolidoidusti EU:n tasolla, mikäli luottolaitokset täyttävät vaatimukset, joiden perusteella voidaan varmistua siitä, että omat varat on jaettu asianmukaisella tavalla emoyhtiön ja tytäryhtiöiden välillä.

3.4.2 Konserninsisäiset vastuut

3.4.2.1 Jäsenvaltiot voivat asettaa konserninsisäisten vastuiden riskipainotuksen oman harkintansa mukaan. Tämän vaihtoehdon nojalla jäsenvaltiot voivat soveltaa 0 prosentin riskipainotusta vastuisiin, jotka vallitsevat luottolaitoksen ja sen emoyhtiön, luottolaitoksen ja sen tytäryhtiön tai sen emoyhtiön tytäryhtiön välillä. Jotta 0 prosentin riskipainotusta voidaan soveltaa, vastapuolen on oltava sijoittautunut samaan jäsenvaltioon kuin luottolaitoksen. Komitea katsoo, että 0 prosentin riskipainotus tuo oikealla tavalla esiin konserninsisäisiin vastuihin liittyvät riskit. Mikäli jäsenvaltiolle jätetään harkintavaltaa tähän kysymykseen, tämä voisi johtaa siihen, että tiettyihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille luottolaitoksille asetettaisiin pääomavaatimuksia konserninsisäisistä vastuista, vaikka tähän ei olisi valvonnallista tarvetta.

3.4.2.2 Jos 0 prosentin riskipainotusta sovellettaisiin ainoastaan samassa jäsenvaltiossa sijaitseviin vastapuoliin, tämä olisi sisämarkkinoiden tavoitteiden vastaista. Konserninsisäisillä vastuilla toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevista vastapuolista on samanlainen riskiprofiili kuin samassa jäsenvaltiossa sijaitsevista vastapuolista. Sääntönä tulisi olla, että konserninsisäisiin vastuisiin sovelletaan 0 prosentin riskipainotusta kaikkien EU:ssa sijaitsevien vastapuolien osalta.

3.4.3 Operationaalisen riskin edistynyt laskentamenetelmä (AMA)

3.4.3.1 Baselin pankkivalvontakomitea määrittelee operationaalisen riskin epäsuoraksi tai suoraksi tappioriskiksi, joka on seurausta puutteellisista tai muuten epäonnistuneista toimijan sisäisistä prosesseista tai järjestelmistä, toimijan palveluksessa olevan henkilön vilpillisestä menettelystä tai ulkopuolisista tapahtumista. Baselin sääntöjen mukainen operationaaliseen riskiin liittyvä pääomavaatimus tulee sovellettavaksi ensimmäistä kertaa, ja rahoituslaitosten on tämän vuoksi kehitettävä täysin uudet operationaalisen riskin laskemismenetelmät. Kuten edellä on mainittu, operationaalisen riskin laskemiseksi on olemassa eri vaihtoehtoja. Edistyneen laskentamenetelmän soveltaminen edellyttää, että pankkien on kehitettävä sisäiset laskentamallit, jotka toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä. Eurooppalaiset rahoituslaitokset ovat tehneet suuria investointeja näiden järjestelmien kehittämiseksi konsernitasolla, jolloin operationaalisen riskin laskemismenetelmät on sovitettu niille liiketoiminta-alueille, joilla kukin rahoituslaitos toimii.

3.4.3.2 Jäsenvaltio voi 105 artiklan 4 kohdan mukaan määrittää ne seikat, joiden perusteella arvioidaan, täyttävätkö luottolaitokset edellytykset edistyneen laskentamenetelmän käytölle operationaalisen riskin laskemista varten EU:n laajuisen konsernin ylimmällä tasolla. Edistyneen laskentamenetelmän soveltaminen konsolidoidusti konsernitasolla EU:n laajuisesti on yhdenmukaista sen seikan kanssa, että Euroopan pankkisektorin käyttöönotettava operationaalisen riskin hallintatapa perustuu pankin liiketoimintatyyppiin. Mikäli pankit eivät pysty täyttä-

mään vaatimuksia EU:n tasolla, konsernin operationaalista riskiä koskevaa profiilia olisi mahdotonta esittää tarkasti. Emoyhtiön ja sen tytäryhtiöiden tulisi yhdessä täyttää vaatimukset, jotta konserni voi osoittaa, että operationaalisen riskin kattamiseksi tarvittava pääoma on asianmukaisella tavalla jaettu konserninsisäisesti.

3.4.4 Luottoriskin standardimenetelmän mukaiset toisia luottolaitoksia koskevat vastuut

Direktiiviehdotuksen mukaan ja Baselin sääntöjen perusteella jäsenvaltioilla on kaksi vaihtoehtoista menetelmää pankkien toisia luottolaitoksia koskevien vastuiden riskipainotuksen määrittämiseksi (liite VI, kohdat 26–27 ja 28–31). Sovellettava laskutapa määritellään luottolaitoksen kotipaikan eikä valvonnallisten seikkojen perusteella. Useassa eri maassa toimiviin luottolaitoksiin saatetaan soveltaa aineellisesti erilaisia sääntöjä kuin niiden kanssa samoilla markkinoilla toimiviin kilpailijoihin. Tämä ei ole yhdenmukaista sisämarkkinoiden tavoitteiden kanssa, eli EU:ssa olisi sovellettava yhdenmukaista laskutapa.

3.4.5 Maturiteetin huomioiminen

Samalla tavoin kuin Baselin säännöissä on määrätty, jäsenvaltioilla on ehdotuksen mukaan harkintavalta päättää efektiivisen maturiteetin laskukaavan käytöstä (liite VII, kohta 12, osa 2) sekä edistynyttä sisäisten luottoluokitusmenetelmää että perusmenetelmää käytäviin luottolaitoksiin. Efektiivisen maturiteetin laskukaavan avulla maturiteetiltaan lyhytaikaisiin tuotteisiin liittyvä pääomavaatimus voidaan rinnastaa niiden todelliseen riskiprofiiliin. Useassa eri maassa toimiviin luottolaitoksiin saatetaan soveltaa aineellisesti erilaisia sääntöjä kuin niiden kanssa samoilla markkinoilla toimiviin kilpailijoihin. Komitea toteaa jälleen, että tämä ei ole yhdenmukaista sisämarkkinoiden tavoitteiden kanssa. Jäsenvaltioilla ei tulisi olla näissä kysymyksissä harkintavaltaa, sillä olisi varmistettava, että kaikkiin perusmenetelmää käytäviin luottolaitoksiin sovellettaisiin samoja sääntöjä.

3.5 Pankkivalvontaviranomaisten yhteistyö, toinen ja kolmas pilari

3.5.1 Komitea on samaa mieltä Euroopan komission kanssa siitä, että pankkien kansainvälisen liiketoiminnan lisääntyminen ja myös kotimaansa ulkopuolella toimivien konsernin hallinnan keskittäminen vahvistaa tarvetta lisätä kansallisten valvontaviranomaisten yhteistyötä EU:ssa. Direktiiviehdotuksessa kehitetään konsolidoivan valvojan tehtävää; kansallisten toimivaltaisten viranomaisten rooli otetaan huomioon ja samalla hyväksyvän viranomaisen tehtäviä kehitetään niin, että luottolaitoksen tarvitsee hakea ainoastaan yhden maan valvontaviranomaiselta lupaa esimerkiksi sisäisten luottoluokitusmenetelmän tai operationaalisen riskin edistyneen menetelmän käyttöön ottamiseksi.

3.5.2 Komitea katsoo, että konsolidoivan valvojan mallia tulisi laajentaa koskemaan sekä toisen pilarin mukaista valvojan kokonaisarviota koskevaa menettelyä että kolmannen pilarin mukaisia tiedonantovaatimuksia. Molempia pilareita tulisi soveltaa jokaisen konsernin ylimmällä tasolla EU:ssa. Jos toista ja kolmatta pilaria sovelletaan yksittäisten luottolaitoksien tasolla, koko konsernin riskiprofiili ei tule esiin. Toisen pilarin mukaista valvojan kokonaisarviota koskevaa menettelyä sovellettaessa tämä johtaisi siihen, että konsernin tytäryhtiöitä kohdeltaisiin valvonnallisesti eri tavalla EU:n eri jäsenvaltiossa. Se vaarantaisi myös konsernin riskiprofiilin arvioimisen tehostamistavoitteen, mikä olisi tallettajien ja lainanottajien intressien vastaista. Mikäli kolmatta pilaria ei sovelleta konsernitasolla, julkistetuista tiedoista ei ole sijoittajille hyötyä koko konsernin rahoitustilanteen arvioimisessa.

3.6 Sijoituspalveluyritykset

Komitea pitää myönteisenä sijoituspalveluyritysten sisällyttämistä unionin tasolla annettujen vakavaraisuussäätöjen soveltamisalaan. Tämä on tärkeää eurooppalaisen rahoitusjärjestelmän vakauden kannalta, sillä se on entistä riippuvaisempi rahoitusmarkkinoiden toimivuudesta. Komitea katsoo, että jos luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin kohdistuu samantyyppisiä riskejä, niihin tulisi niin pitkälle kuin mahdollista soveltaa samoja sääntöjä.

3.7 Valvojan velvollisuus antaa tietoja

Komitea tukee valvojan tiedonantovelvollisuutta koskevien sääntöjen sisällyttämistä direktiiviehdotukseen. Tämä kannustaa sääntöjen yhtenäistämiseen sisämarkkinoilla ja keskusteluun mahdollisista muutoksista pääomavaatimuksia koskeviin EU:n sääntöihin. Tiedonantovelvollisuus tuo myös esiin aineelliset erot direktiivin soveltamisessa. Koko EU:n laajuisten yhdenmukaisten kilpailuedellytysten aikaansaaminen on sekä pankkien että kuluttajien edun mukaista.

3.8 Rahoituslaitoksen omaa kaupankäyntivarastoa koskevat uudet säännöt (trading book review)

Baselin komitea tarkistaa parhaillaan vastapuoliriskiä ja yrityksen omaa kaupankäyntisalkkua⁽⁴⁾ koskevia sääntöjä yhdessä kansainvälinen arvopaperimarkkinavalvojen yhteistyöjärjestön IOSCO:n (International Organization of Securities Commissions) kanssa. IOSCO on rahoitusmarkkinasääntönsäisiin liittyvästä yhteistyöstä vastaava kansainvälinen elin. Komitea suhtautuu erittäin myönteisesti komission tavoitteeseen varmistaa, että rahoituslaitosten omaa kaupankäyntivarastoa koskevat uudet säännöt sisällytetään myös direktiiviin ennen sen täytäntöönpanoa. Komitea on samaa mieltä siitä, että työ,

(4) Rahoituslaitosten omaisuuserät jaetaan kahteen pääluokkaan eli rahoitustoimintaan (otto- ja antolainaus) liittyviin varoihin ja velkoihin (banking book) ja kaupankäyntivarastoon (trading book). Useimmat maturiteetiltaan pitkäaikaiset tai keskipitkän aikavälin toimet kirjataan rahoitustoimintaan (lainat, talletukset ym.), kun taas kaupankäyntivarasto on rahoituslaitoksen oma kaupankäyntisalkku lyhytaikaisille rahoitusvälineille sen välitystoiminnassa. Investointipankit kirjaavat melkein kaikki rahoitusvälineensä kaupankäyntivarastoon. Muun rahoitustoiminnan ja kaupankäyntivaraston välillä eroa ei ole määritelty virallisesti.

joka koskee sekä velallisen että takaajan samanaikaiseen maksukyvyttömyyteen ja vastapuoliriskiiin liittyviä periaatteita, olisi saatava loppuun ripeästi ja sisällytettävä direktiiviin komission käytössä olevien säädösteknikkujen avulla. Kaupankäyntivaraston ja rahoitustoiminnan välinen ero on kuitenkin hyvin tekninen eikä siihen liittyvien periaatteiden määrittelyssä tulisi toimia liian hätäisesti. Epätyydyttävä työ tässä olennaisessa asiassa voi vaikuttaa kielteisesti eurooppalaisiin sijoittajiin. Komitea toivoo, että tätä asiaa käsiteltäisiin tarkemmin ja että sitä koskevat säännöt sisällytettäisiin myöhemmässä vaiheessa unionin lainsäädäntöön.

3.9 Täytäntöönpanojankohdat

Komitea katsoo, että direktiivi olisi pantava täytäntöön standardimenetelmien osalta viimeistään 1. tammikuuta 2007 eikä 31. joulukuuta 2006 ja edistyneiden menetelmien osalta viimeistään 1. tammikuuta 2008 eikä 31. joulukuuta 2007. Vaatimus direktiivin täytäntöönpanosta 31. joulukuuta aiheuttaisi raskaita ilmoitusvelvollisuuksia.

3.10 Suhdannevaihtelu

Eräät tahot ovat erittäin huolestuneita siitä, että uusilla säännöillä saattaa olla talouden suhdanteita voimistavia vaikutuksia. Pankit rajoittavat tällöin luotonantoon talouden laskusuhdanteessa sen vuoksi, että pääomaa tarvitaan riskialttiimmassa tilanteessa enemmän. Vaikka se, että luotonsaanti on laskusuhdanteessa vaikeampaa, on väistämätöntä, luotonsaannin vaikeutumisen lisääntyminen saattaa vaikeuttaa talouden taantumaa. Komitea on erittäin tyytyväinen siihen, että vakavaraisuusdirektiivissä edellytetään koko suhdanteen kestävä ns. "stressitestiä". Selvitykset, jotka komissio antaa kerran kahdessa vuodessa Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ovat vähimmäistoimenpide vakavaraisuutta koskevien sääntöjen myötäsyklisyden tarkastelun osaksi.

3.11 IFRS-standardien vaikutus pääomavaatimuksiin

3.11.1 Kansainvälisten tilinpäätösstandardien eli IFRS-standardien (International Financial Reporting Standards) mukaan tehty tilinpäätös tuottaa korkealaatuista ja yleensä luotettavaa tietoa. IFRS-standardien mukaista tilinpäätöstä tulisi tämän vuoksi pitää lähtökohtana pääomavaatimuksia määriteltäessä. IFRS-standardien käyttäminen vakavaraisuuslaskennassa edistää myös luottolaitosten yhdenvertaisten toimintaedellytysten käyttöönottoa ja lisää tietojen vertailtavuutta. IFRS-standardien ja vakavaraisuussäätöjen keskinäinen johdonmukaisuus vähentää markkinatoimijoiden epätietoisuutta sekä edistää sisäisiä menettelyjä ja niiden kustannustehokkuutta.

3.11.2 Komitea katsoo, että IFRS-standardien ja vakavaraisuussääntöjen lähentämisen toisiinsa pitäisi edistää sitä, että pankit tuottavat yhdenmukaisia tietoja. Tämä olisi myös lähtökohta tilinpäätösraportoinnille ja muulle säädosperusteiselle raportoinnille. Rahoitusvalvonnasta vastaavilla viranomaisilla voi kuitenkin erityisissä tilanteissa olla erilaisia näkemyksiä etenkin silloin, kun riskielementit eivät käy tilinpäätösstandardeista riittävällä tavalla ilmi. Tämän vuoksi rahoitusvalvojien on pystyttävä mukauttamaan tilinpäätöstuloksia jonkin verran. Mikäli uusien vakavaraisuussäännösten yksi tai useampi tavoite vaarantuisi tilinpäätösstandardien vuoksi, pääomavaatimusten noudattamisen arvioimiseksi tarvitaan vakavaraisuusvaatimuksia suojaavia säännöksiä. Operationaalisisista syistä nämä mukautukset, eli sellaiset yleisesti hyväksytyt tilinpäätösperiaatteet, jotka ovat yhdenmukaisia vakavaraisuusvaatimusten kanssa, tulisi kohdistaa ainoastaan merkittäviin eriin.

3.11.3 Nämä seikat huomioon ottaen komitea suhtautuu myönteisesti komission direktiiviehdotuksen 64 artiklaan 4 sisällytettyyn "suojasäännökseen", joka on Baselin komitean kannanottojen mukainen. Komitea pitää myös CEBS:in toimia vakavaraisuusvaatimuksia koskevien suojasäännösten kehittämiseksi tervetulleina.

Bryssel 9. maaliskuuta 2005

4 Pöytäkirja

4.1 Direktiiviehdotus on parhaillaan ensimmäisessä käsittelyssä neuvostossa ja Euroopan parlamentissa. Komitean mielestä olisi päästävä sopimukseen sellaisen joustavan direktiiviin hyväksymisestä, joka on yhdenmukainen Baselin komitean hyväksymien sääntöjen kanssa ja joka kannustaa sääntöjen yhdenmukaiseen soveltamiseen koko EU:ssa.

4.2 On tärkeää, että direktiivistä päästään sopimukseen suhteellisen nopeasti sen varmistamiseksi, että pankkisektorin 20:stä enintään 30:een miljardiin euroon nousevat investoinnit riskienhallintajärjestelmien kehittämiseksi olisivat tuottavia. Mikäli direktiivin täytäntöönpano viivästyy, eurooppalainen pankkisektori joutuisi kilpailullisesti huonoon asemaan globaaleilla markkinoilla. Tämä ei olisi eurooppalaisten tallettajien tai lainanottajien edun mukaista. Säädosvalmistelun korkean laadun on kuitenkin oltava etusijalla ja neuvoston sekä Euroopan parlamentin on otettava huomioon kaikkien asianosaisten näkemykset.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Anne-Marie SIGMUND